

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 7.

A horvátok ügye és a külföld.

A szociálpolitikai és irodalmi tevékenységénél fogva hazánkban és a külföldön is egyaránt nagy tekintélynek örvendő Mailáth József gróf már évek óta és örvendetes sikerrel azon fáradozik a politikai irodalom terén, hogy a külföldet a magyar viszonyokról felvilágosítsa és kellő értékükre szállítsa le azokat az irányzatos híreket, amelyekkel különösen a régi rendszer híveinek, a szociáldemokraták és nemzetiségiek részéről elárasszák a külföldi sajtót, gyűlöletet akarva ezáltal kelteni Magyarországot, a magyarok, különösen a koalíció ellen a külföld közvéleményében. A külföldi előkelő folyóiratokban megjelenő tanulmányai mindannyiszor méltó feltűnést keltenek, s a külföld politikai, társadalmi és irodalmi irányítói mindig meghajolnak Mailáth grófnak alapos tudása, stílusának előkelősége és érveinek komolysága előtt.

Ujabbán a horvát kérdést bizonyos részből hamisan tüntették fel a külföld előtt. Mailáth gróf, hogy a külföld közvéleménye ezen elsőrangú kérdés háttérét világosan láthassa, »Magyarország és Horvátország« címmel tanulmányt közölt

a Párisban megjelenő »Questiens diplomatiques et coloniales« című külpolitikai folyóirat november 1-iki számában. A klasszikus francia nyelven írt tanulmányban Mailáth gróf különösen a »Journal des Debats«-val és a »Le Temps«-mal és Horn Gusztáv könyvével szemben teljes őszinteséggel és határozottsággal képviseli és védi a magyar álláspont történelmi, közjogi és politikai igazát. A kitűnő dolgozatnak, mely élénk feltűnést keltett a francia politikai és publicisztikai körökben, gondolatmenete a következő:

Külföldön az utóbbi időben nagyon alaptalan és még inkább rosszakaratu híresztelésekkel árasztják el a sajtót ellenségeink rólunk. Erre legutóbb a horvát obstrukció adott alkalmat, a mely olyan formán keletkezett, hogy az államvasutak alkalmazottairól szóló törvényjavaslat az államvasutak alkalmazottainak hivatalos nyelvűül a magyart állapította meg, azzal a kivétellel, hogy a horvátországi vonalakon működőknek horvátul is kell azonban tudni. Ezt a javaslatot a horvátok megobstruálták, azt hozván fel ürügyül, hogy az 1868. évi XXX. t. c. értelmében az államvasutak alkalmazottainak hivatalos nyelve a horvátországi vonalakon kizárólag csak horvát lehet.

Megelőzőleg a horvát koalizált párto-

kat a magyar koalíció segítette többségre. A miért is a horvát koalíció barátságot ígért a magyar koalíciónak. A horvátok nem tartották meg ígéretüket, s így nem is lehet őket komoly politikusoknak tartani, hanem éppen ellenkezőleg — tekintettel ez utóbbi időben Horvátországnak Magyarországtól való elszakadását követelő utópikus eszmék hirdetése és propagálása terén kifejtett buzgóságukra — inkább pánszláv agitátoroknak kell őket tartani.

Horvátországnak Magyarországtól való elválasztására irányzott törekvése ellenkezik az 1868. évi kiegyezéssel s történelmi alappal sem bír. De még ha lett volna is valaha a horvátoknak joguk a Magyarországtól való elszakadásra, az 1868. évi XXX. t. c. elfogadásával ezt a jogukat elvesztették.

Ausztria a horvátok okvetetlenkedését elősegíti, holott jobban tenné, ha Magyarországot, mely az északi és déli szláv elemek összeölekezése ellen bástyát képez, erősödni hagyná.

Magyarországnak a Fiumébe Horvátországon keresztül vezető vasutak magyarságára nagy súlyt kell fektetnie, de egyébként is minden ellenséget magára szabadítaná, ha a horvátoknak e kérdésben engedne. Ezért, ha a horvátok nem térnek eszükre, Magyarország nem fog

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

NI O B E.

Irta Kabos Ede.

A kis leányom egy groteszk angol keringőt játszik: a dallama vig, a kísérete száraz harangszó. A fülem belebizzereg, mikor az istentelen keringő az ünnepélyes harangszó egyszerre tódul beléje. Groteszk, nagyon groteszk keringő.

S nekem eszembe jut az egészséges Korlát Farkasné, aki ma délelőtt elpanaszolta az utcán, hogy az ura most csalja meg, mikor már meghalt.

— Ne tréfáljon, jó asszony. Életében se tudta megcsalni a jámbor.

— És most megcsal, pedig meghalt.

Nevettem volna az asszonyon, de tele volt a két szeme könnyel s nekem régi betegsémem, hogy jobban sajnálom a képzelt szenvedőket, akiket nem lehet képzelődésükből kigyógyítani, mint az igazi szenvedőket, akiket már a részvét is gyógyít. Korlát Farkasékat mindig kedveltem, jóra való, kedves népek voltak s míg az ura élt, sokszor ellátogattam hozzájuk, hogy lássak olyan asszonyt is, aki évenként pontosan megszüli a maga gyermekét, pedig Korlát a hetedik kis Korlátot is, akit az egészséges Korlátné szintén pontosan világra szült.

Hát bele akartam menni az asszony képzelődésébe és komolyan kérdeztem:

— Ki az a gonosz ember, aki magának mindig elmondja, hogy az a megboldogult jó ura holta után megcsalja?

— Nem gonosz ember, nem is ember.

— Talán angyal?

— Az. A fekete angyal. De ne nézzen rám olyan gyanakodva, mintha bolondnak gondolna. A fekete angyal jön hozzám minden esztendőben s ha behunom szemem, hogy ne lássam, ha bedugom fülem, hogy ne halljam: mégis tudomra adja, hogy az uram megcsal. A holta után csal meg az én megboldogult jó uram, Isten bűnömül ne rójjá, hogy rosszat kell róla mozdanom.

Amilyen nagy darab asszony, vonaglott a zokogástól.

— Régen nem találkoztunk, kedves Tarnay. Maga nem is tudja, hogy az utolsó négy esztendőben négy fiamat vitte el egymásután a fekete angyal. Négy darab szép, nagy fiamat. Mikor az első kezdett vékonyodni, csak tördeltem kezeimet, hogy miért nem vigyáztam rá jobban, olyan erős nagy fiu volt s egy kis hűlés mennyire levette a lábáról. Vittem melegre, óvtam szélről, hidegtől, öröklődtem vele, ha elfogta a köhögés és — uram bocsáss! — el se

ájultam, mikor utolsó köhögött. Hiszen megtettem mindent, ami egy anyától telik s ha az Isten mégis így akarta, hát marad még hat fiam s az mind szép, mind erős, mind egészséges. Nem tudtam úgy siratni azt az egyet, aki elköltözött, hogy ne lássam azt a hatot, ne gyönyörködjem abban a hatban, akik megmaradtak.

— S azóta még három halt meg?

— Minden esztendőben egy. Olyan pirosak, nagyok, erősek voltak, mégis eljött értük a fekete angyal pontosan. Egyszer csak valamelyik este vagy reggel megláttam a fiu arcán ugyanazt a tüzes rózsát, amelyikkel az alhalt fiut is eljegyezte magának a fekete angyal. A másodiknál még nem hittem, a harmadiknál és a negyediknél már bizonyosan tudtam, hogy a rózsát a fekete angyal küldte előre s megjön nemsokára maga is, hogy elvigye a rózsát és a fiamat is. Mindig ugyanaz a kálvária volt. Vittem a melegre, óvtam szélről, hidegtől, jártam az én tüzelő gyermekemmel professzortól profeszorhoz, köhögtem vele, mintha kölcsön adhatnám neki a tudómet s aztán valamelyik este vagy reggel mégis belépett a fekete angyal s nekem megint kevesebb volt egy fiammal.

A nevető kedvem már régen elmúlt. Az utca lármájában mintha elébem szállt volna a

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

késlekedni azzal, hogy őket érdemük szerint megbüntesse.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 7.

Náday Lajos elnök 10 órakor megnyitja az ülést, bemutatja a miniszterelnök átiratát, melyben a király köszönetét fejezi ki betegségből való felépülése alkalmából történt üdvözlétére. Felolvassa Drohobeczky püspök táviratát, melyben lemond pénzügyi bizottsági tagságáról.

Következtek ezután az előadói jelentések.

Supiló Ferenc személyes megtámadtatás címén kér szót és visszautasítja Visontai Soma ama vádjait, mintha a horvátok az osztrákokkal konspirálnának.

Ezután

az indemnitás

folytatólagos tárgyalása következett.

Bauer Antal: (horvát). Magyarul kezdi beszédét azzal, hogy mivel nagyon gyengén beszél magyarul, kénytelen horvátul folytatni beszédét s kijelenti, hogy az indemnitás ellen fog szavazni. Egy óráig tartó beszéde után

Grahovac Milkó beszél horvátul az indemnítási javaslat ellen.

Novoszele Mátyás horvát pap horvát beszédében Wekerle miniszterelnök politikáját kritizálja, amely szerinte nem becsületes politika.

Náday Lajos elnök (csenget). A szónoktól ezen kijelentése miatt megvonom a szót.

Supiló Ferenc közbeszól.

Elnök: Supiló képviselő urat rendreutasítom. Nagy zaj a horvátok között, helyeslés, taps a baloldalon.

Pinterovits Antal horvát képviselő szintén az indemnitás ellen beszél.

Brlies Szvetoszláv horvát után

Lorkovics Iván horvátul beszél a kiegyezésről.

Elnök ismételtlen figyelmezteti, hogy nem a kiegyezés, hanem az indemnitás javaslata van napirenden.

Lorkovics újra eltér a tárgytól és a vasuti pragmatikáról beszél.

Elnök: Minthogy képviselő ur ismételt figyelmeztetés után is eltért a tárgytól, megvonom a szót.

Lorkovics dühösen öklével az asztalra csap és leül.

Ez a szólásszabadság?

Felkiáltások: A mentelmi bizottsághoz!

Elnök a következő szónokot hívja fel szólásra.

Lukinics Ödön általános politikai kérdésekről, majd a választási jogról beszél horvátul.

Elnök figyelmezteti, hogy a tárgynál maradjon.

Lukinics: Mindez oly fontos kérdés, hogy az indemnitás javaslatának tárgyalása kapcsán beszélni kell róla. Tovább beszél.

Elnök kétszer is figyelmezteti a szónokot, hogy térjen a tárgyra.

Lukinics: A vasuti pragmatikával ez a kormány megsértette a törvényt.

Elnök a szónokot ezért a kifejezéseért rendreutasítja.

Supiló és Lorkovics horvátul közbekiáltanak.

Elnök rendreutasítja őket.

Lukinics: Arról nem viseltetik bizalommal a kormány iránt, mert tagjai sorában tárca- és becsület nélküli miniszter is helyt foglal.

Felkiáltások a horvátok részéről: Ez Josipovich miniszter.

Elnök rendreutasítja Lukinicsit és mint-

hogy a kormány egy hazafias és nagybecsült tagját megsértette, javasolja, hogy e kifejezéseért részesítse a Ház jegyzőkönyvi megrovásban, amit a Ház zugó helyesléssel elfogadott.

Lorkovics Iván a házszabályokhoz kér szót.

Felkiáltások: Melyik szakaszhoz? Üljön le!

Lorkovics horvátul tesz megjegyzéseket az elnök eljárására nézve.

Elnök: Bármennyire is tisztelem a képviselő ur jogát, hogy horvátul is szólhat, minthogy a házszabályok megóvása az elnök joga és a képviselő ur az elnöki eljárásra tesz megjegyzéseket, kijelentem, hogy a házszabályokat csak magyarul lehet magyarázni és horvát nyelven házszabályvitát nem engedek meg. (Viharos helyeslés.)

Felkiáltások: Eljen az elnök!

Damjanin János, Ilics Gedeon és Sinkovics Bozsó beszéltek még horvátul, mire az elnök bezárta az ülést.

Erdekes, hogy Politz Mihály elsőnek gratulált Damjaninunak a beszéde végén.

Védekezés a horvát obstrukció ellen.

A koalizált pártok tanácskozása.

Fővárosi tudósítónk jelenti: a koalizált pártok ma déli tizenkét órakor a Házban tanácskozásra gyűltek össze. Célja a tanácskozásnak, hogy a horvátok obstrukciójával szemben védelemről gondoskodjanak és hogy megkeressék ehhez a formát. A kormány részéről Wekerle Sándor és Apponyi Albert voltak jelen.

Az értekezleten Barabás Béla elnököt s kijelenti, hogy a horvátok obstrukciója elleni védekezés módzatainak megbeszélése volna a tanácskozás tárgya.

Rakovszky István érzi a türethetetlen helyzet súlyát és azt is, hogy nehéz rajta segíteni.

Farkasházy Zsigmond: A törvénytelenstől óvakodjunk. (Ugy van!)

Wekerle Sándor miniszterelnök: A helyzetet nagyon komolynak tartja a kormány is. Már az ősszel is foglalkoztak a horvát obstrukció kérdésével és a kormány egy miniszteri tanácskozáson föltétlen szükségesnek tartotta a horvát obstrukciónak a letörését. A kormány a mai minisztertanácskozáson ismét foglalkozni fog ezzel a kérdéssel és reméli, hogy a pártokkal egyöntetű eljárásra juthatnak.

Az értekezlet abban állapodott meg, hogy még ma délután ismét tanácskoznak ebben az ügyben Justh Gyula képviselőházi elnök lakásán, ahol a ház alelnökei is megjelennek.

Valószínű tehát, hogy még a holnapi nap folyamán proklamálni fogják a kormány és pártok egységes megállapodását.

A Ház egyik tagja tudósítónknak azon kérdésére, hogy ez a határozat a házszabályok revíziójára fog-e vonatkozni, kijelentette:

— Szó sincs róla! Gsakis a horvátok obstrukciójának letöréséről van szó.

*

Az értekezlet foglalkozott a szerb egyházi ügyekkel is, ebben a kérdésben Apponyinak a szerb egyházi körökkel való érintkezése következtében van már egy előterjesztése, melyet ő felségéhez fog juttatni. A szerbek sürgetik ennek megtörténtét, a függetlenségi pártot kérték föl támogatásra. Ezt tette szövé az értekezlet.

szükmellű, nyavalyás Korlát Farkas, aki olyan-
nak látszott életében, mintha maga se tudna
élni s aztán feleségül vette ezt a nagytestű,
egészséges asszonyt és azalatt az arasznyi idő
alatt, amíg a földről a föld alá bujhatott, még
hamarjában hét fiuval gárdázta körül az öz-
vegységre szánt asszonyát. Jaj, az a mohóság,
a betegek mohósága, mennyi veszendő lélekkel
népesíti be a földet!

Korlát Farkasnéból dőlt a beszéd és a köny.

— Megcsalt az uram, megcsalt. Mikor itt
hagyott szegény, azt sugta a fülemben, hogy el-
megy, de nem hagy egyedül. Itt hagyja nekem
az öt hét kis katonáját, úgy fognak rám vigyázni,
mint egy királynéra. Hapták! — azt mondta
szegény haldokolva s vigasztalni akart tréfás
beszédével — hapták! a hét kis katona nőni
fog, vigyázni fog, keresni fog az édes anyjára.
Ne is sajnáljam őt, né is sirassam, itt marad
hét kis Korlát s az az egy, a legöregebb, a leg-
gyöngébb nem is számít, ha el is bujzik a föld
alá. S most megcsal. Nem igaz, hogy itt hagyta
reám a hét kis katonát. Előbb magához szöli-
tott egyet s én jó uram, hiszen nem tudom
tőle rossz néven venni, hogy megkivánta maga
mellé legalább a legnagyobb fiát, — de elveszi
előlem mindet, sorra valamennyit. A fekete
angyalt ő küldi a gyerekeiért s most már több
fiunk van nála, mint amennyi nálam maradt.

— Kedves jó Korlátné, — vágtam a zoko-
gásába, — mert már megálltak néhányan az
utca bámészai közül, hogy a panaszos, nagy
asszonyt figyeljék.

De Korlátné csak panaszkolt tovább:

— Most már négy katonája van neki s
én éjszakánként felriadok, gyertyát gyújtok, úgy
leszem titokban a gyerekeim arcán, ott van-e

már valamelyiken a fekete angyal rózsája. Még
pirosak, pufókak, egészségesek s én el szeret-
ném őket dugni, hogy magam se találjak rájuk.
Mit akar tőlem az a kegyetlen ember? Mit
vétettem neki? Mi rosszat mondhattak rám a
temetőben, vagy a másvilágon az én jó uram-
nak, hogy úgy megváltozott irányomban? Hiszen
én mindig hűséges felesége voltam, azóta se
romlottam meg s a mi kis katonáinkra én vi-
gyáztam, pedig a halálos ágyán úgy mondta,
hogy ők fognak rám vigyázni, mint egy király-
néra. Miért viteti el hát tőlem? Miért akarja
valamennyit? S ha azt viteti el, akit megkiván,
miért nem akar én rá gondolni? Jaj, kedves
Tarnay, érzem, hogy az uram megcsal. Van egy
szerencsétlen asszony ismerősöm, akit elhagyott
az ura, összeállott egy másik asszonnyal s
aztán az első asszonyától ellopatta a gyereke-
iket, mert azokat kivánta csak, az anyjukat
nem. Miért viszi el az a fekete angyal csak a
gyerekeimet? Miért nem engem is? Megcsal
az uram, megcsal, megcsal.

S amikor már csoportosulás támadt körü-
löttünk s hirtelenebbül bucsuztam el Korlát
Farkasnétól, még akkor is az eszelősök gyötrő-
désével sirta utánam:

— Megcsal. Azt mondta, hogy a gyereke-
ket nálam hagyja s most sorra viteti el tőlem.
Már négy van nála. Nem tudom, nincs-e már
az ötödiken a fekete angyal rózsája, mire haza-
érek. S én nem tudom őket eldugni az elől a
kegyetlen ember elől. Nem tudom, nem tudom...

... Ez a nevelés és fájdalmas asszony,
ez a bawális és fenséges Niobe jut eszembe,
mialatt kisleányom azt a groteszk angol kerin-
gőt játssza. A dallama vidám, a kiséréte mély
harangszó. Mintha püspökök táncolnának...

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, október hó 7-én tartotta rendes havi ülését.

Érdekesebb ügy egy sem került szőnyegre, mintha előre tudták volna ezt a közigazgatási bizottság tagjai, a hivatalos tagokon kívül alig ketten jöttek el az ülésre, amely különben alig tartott háromnegyed óráig.

Glac Antal főispán elnökölt. Jelen voltak: Bordé Ferenc főjegyző, Dús László v. főügyész, Varró Domokos kir. főmérnök, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Mayer Lajos hely. kir. pénzügyigazgató, Virágh Béla kir. ügyész, dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály.

Az ülés megnyitása után Juricskay Barna aljegyző felolvasta a polgármester jelentését a közigazgatás október havi állapotáról. Az érdekesebb adatok a következők:

A **Közegészségügyi** állapot októberben úgy népmozgalmi tekintetben, mint a múlt év hasonló időszakához viszonyítva, rosszabb volt, mert a heveny fertőző betegségek szaporodtak s mert a hivatalos orvosok több beteget kezeltek, mint szeptemberben. Hasihagymáz betegülés be volt jelentve 36 esetben, még pedig: Váralja-velenczén 23, Ujvároson 11 és Olasziban 2; halálozás összesen 3 volt. Vörheny 13, kanyaró 7 esetben, 2 halálozással. A roncsló toroklob pedig 7 betegülés és 3 halálozással mutatkozott.

A Sztaroveszky-alapítványi gyermekkorházban 65 fekvő és 274 bejáró beteg, — a Szt. László járványkorházban pedig összesen 20 beteg volt gyógykezelés alatt.

Született 70 fiu, 69 leány, összesen 139 gyermek.

Elhalt 75 férfi, 78 nő, összesen 153 egyén. Az apadás 14 lönyi, ellenben az idegen halálesetek leszámításával 27 lönyi szaporodás mutatkozik. Városrészek szerint elhaltak: Ujvároson 30, Olasziban 24, Váralja-Velenczén 23, a kórházakban 76. Öt éven alóli gyermek 45 halt el. Szegény beteg 538 gyógykezelettet az orsz. betegápolási alap terhére.

Az állategészségügyi állapot változatlan. A **közbiztonság** október hóban kielégítő volt. Lopás 98, sikkasztás 14, csalás 6, zsarolás 2, jogtalan elcsátás 3, súlyos testi sértés 4, könnyű testi sértés 13, szemérem elleni vétés 3, hatóság elleni erőszak 5, magánlak megsértése 2 és hamis pénz forgalomba hozatala 5 esetben volt bejelentve. Ezekre nézve a nyomozás 117 esetben sikeres, 38 esetben sikertelen volt.

Nyomozás teljesített még a kir. ügyészség elrendelésére 53, más hatóságok megkeresésére 127 esetben.

Letartóztatva volt 51 egyén; ezek közül az illetékes bírósághoz átkísített 9, eltoloncoltatott 42.

Kihágási feljelentés 216 esetben tétetett. A rendőrkapitányi hivatal október hó folyamán 28 külföldre szóló utlevelet adott ki, még pedig 12-öt Európába, 16-ot Amerikába. Az Amerikába távozottak közt volt: tanító 2, iparos munkás 4, gyári munkás 4, varrónő 2, napszámos 1, foglalkozás nélküli 3. A kivándorlás célja: munkát keres 14, rokonai felkeresésére 2.

Októberben 3 öngyilkosság történt.

A **közsadók** október havi eredménye nem mondható kedvezőnek, mert 1750 kor. 48 fillérrel kevesebb kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt:

kincstári adóban	41802 K 67 f.
kamatban	1286 » 25 »
betegápolási pótdó	2324 » 78 »
kamatban	19 » 95 »
hadmentességi díj	1838 » 36 »
kamatban	81 » 97 »
házalási adóban	12 » 60 »
cselédpénztári díj	89 » 60 »

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át.

Városi adóban 19864 K 48 f. vizdíjban 8112 » 19 » törvényhatósági utadó 4269 » 67 » folyt be. A behajtás folyamatban van.

A polgármester jelentését tudomásul vették, a szakelőadók nemleges jelentéseivel együtt.

A kir. tanfelügyelő előterjesztette, hogy a vallás- és közoktatási miniszter a községi iskolánál rendszeresített 12 tanítói állás dotációjához évi 1000—1000, tehát összesen 12,000 korona állami hozzájárulást engedélyezett. — Tudomásul vették. Ez a tizenkét állás ideiglenes tanerőkkel csak most lett betöltve. Ha a város már e tanévben fel akarja venni a 12,000 korona segélyt, ez állásokat végleges tanerőkkel kell betöltenie.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

Erős Rezső sajtópöre.

A tárgyalás második napját is teljesen igénybe vette az a sajtóper, melyet Erős Rezső püspökségi jószágigazgató egyik helybeli lap munkatársai ellen indított az ellene folytatott hajsza miatt.

Ma a perbeszéd hangzott el s bár az *ítélet kimondását egy hétre elhalasztotta a bíróság*, mégis a hallgatók tisztában lehetnek a kimondandó ítélettel.

Rádl Odön, az országos hírű kriminálista vádbeszédét főbb vonásokban az alábbiakban közöljük:

Előzmények.

A Nagyvárad Naplóban 1907. június és július havában hetekig tartó, izzó gyűlölet hangján folytatott hajsza indult meg a főmagánvádló ur ellen, mely a rágalmak egész sorával az ő jószágkormányzói állása ellen, tehát anyagi existenciája ellen tört. Egy névtelen cikk vezette be a hajszt, mely szerint a székesegyház javítását egy kassai építésznek, a sógorának adta ki az igazgató, bár ez drágább ajánlatot tett, mint a helybeli építészek.

A valóság az, hogy a kassai építész 30000 koronával olcsóbb ajánlatot tett s a rokondij is csak ráfogás volt. Ez ügyben még folyik a bírósági eljárás. A most inkriminált cikksorozat folytatását képezte a hajsza. E cikkekben elferdített és valótlan adatok alapján szociális lepelbe burkolva támadták a jószágigazgatót s oly színbe akarta az író feltüntetni a főmagánvádlót, mintha irgalmatlanságból, pár ezer korona jövedelemtöbbletért falvakat tenne tönkre, a püspök ur intenciójával szemben. Megtámadja az ellenőrző hatóságokat is azzal, hogy azt állítja, hogy a főmagánvádló befolyásolására hozzájárul a szociális nyomor előidézésében. Politikai színezetet is ad a dolognak, hogy a püspökség a nemzetiségiek karjaiba kergeti a lakosságot s betetőzi azzal a valótlan állítással, hogy a káptalan foglalkozott a hozzá állítólag beérkezett panaszokkal s arra a meggyőződésre jutott, hogy a püspök ur mellé erős kezű koadjutort kell rendelni, aki gátat vessen a gazdálkodásnak. Ez már kimutatja a támadások irányát és célját, mert ők a főmagánvádlót állásától akarták megfosztani.

Főmagánvádló mindig a leglelkismeretesebben megfelelt feladatának s a beléje helyezett bizalomnak és a szociális intézmények iránt mindig kiváló érzéket árukt el. Pl. a nyugdíjintézményt kiterjesztette az összes püspökségi alkalmazottakra, s így az állandóan foglalkoztatott iparosokra is. Több községnek, hol elég szántó föld nem volt kieszközölte, hogy 2300 hold földet adott el a püspökség igen olcsó áron. A miniszter ki is nevezte érdemei elismeréséül közgazdasági előadónak.

A kocsubai legelő ügye.

1906. tavaszán a képviselő választásnál a tenkei kerület nemzetiségi képviselőjelöltjének támadására a kocsubaiak távirattal fordultak a miniszterhez, hogy az általuk bérelt 500

hold területet a püspöknél be akarja erdősíteni és kéri a minisztert, hogy ezt gátolja meg. A kocsubaiak ez előadása nem mindenben volt igaz, mert a püspökség akarta ezt tőlük elvenni, beerdősíteni és tehetne, mert a szerződés csak 1906. okt. 1-én volt lejárandó, ennél fogva más ha akarta volna, sem tehetne volna meg. Nem is ez volt a kocsubaiak baja, hanem az, hogy sobasem fizettek haszonbért. A püspökség be is adott ellenük egy keresetett 2 évi haszonbér erejéig. Dr Laszku részéről kortes fogás volt a távirathistória, mert azt akarta vele elérni, hogy a hátralékos haszonbér be ne hajtassék. Ezt a momentumot akarta a Nagyvárad Napló felhasználni az Erős Rezső állásának megingatására.

Erős Rezső cáfoló nyilatkozatot tett közzé s kijelentette, hogy a cikkirő ellen sajtóper indít. Ezt meg is tette s követelte a legszélesebb körű bizonyítást. A szerző kijelentette, hogy bizonyítani fog, de sem a vizsgálat, sem a főtárgyalás folyamán nem bizonyított be semmit.

Hegedüs Nándor vádiott cikkében a kocsubaiakról azt állítja, hogy főmagánvádló az 1905. év folyamán a püspökkel egy kérvényt adott be a miniszterhez, hogy a buzásdi pusztát beakarja erdősíteni. E kérvény a cikksorozat szerint a miniszteriumban nagy megbotránkozást keltett. A miniszterium azon igyekezett, hogy legalább a buzásdi pusztát igyekezett meg a népek. Azonban ez sem sikerült. A cikkben levő összes állítások meglettek cáfolva, a buzási pusztá hosszú idő óta részint szántásra, részint legelőre többeknek adatott haszonbérbe, rendszerint magánosoknak és csak később kapták meg a kocsubaiak, tehát nem emberemlékezett óta, csak 7 esztendeje birták bérben a legelőt és így anélkül nem is halltak volna meg éhen a Kocsubaiak. A püspökség a kocsubaiakat tisztán szerződésbeli kötelezettségeik teljesítésére hívta fel és e területnek betámasztása nem is érdeke a püspökségnek, mert elveszti a 3000 kor. évi bért s a terület 80—90 évig semmi hasznot sem hajt. De a kocsubaiak ma is birtokában vannak a legelőnek, bár a szerződés régen lejárt.

Ugyanígy áll a szohodoli legelők dolga is, melyet ma is használnak a szohodolaiak.

A kerpenyéti legelő.

A nagyvárad püspökségnek vannak apró erdőségei, melynek kiirtását a gazdasági érdekek tanácsolják. De mindig csak olyan kisebb területeket ajánlott fel beerdősítésre a püspökség, amelyek a lakosságnak nem voltak szükségesek az állattenyésztésre s tényleg Kerpenyében is oly területet erdősített be, amely a kerpenyétieknek felesleges tárgy.

Tárgyalt is ez ügyben a kerpenyétiakkal, felajánlott nekik más területet s ebbe a kerpenyétiak beleegyeztek s ők maguk ültették be a kérdéses területet, miért 5—600 kor. munkabért kaptak. Hogy nem kellett a lakosságnak a beültetett terület, az is mutatja, hogy a felajánlott legelőt ma sem vették igénybe. Nem történt tehát suttymóba a beerdősítés, ami teljesen abszurdum is volna. A miniszter sem kifogásolta a beerdősítést, hiszen az minden birtokosnak joga. Különben is a szakvélemények igazolják, hogy a felajánlott havasi legelő sokkal jobb a beültetettnél, s ha távolabb fekszik is a községtől, ez panaszra még nem ok, mert mindenképen ajándék. Ezért úgy az állattenyésztési felügyelő, mint az erdőfelügyelő, sőt az erdészeti albizottság is véleményezte az erdősítést.

Ezek a vélemények már mind az iratok közt voltak, mikor a cikksorozat tendenciózus valótlanosságai napvilágot láttak. Valótlan tehát az az állítás, hogy a miniszter megtiltotta a beerdősítést. Ehhez joga sem volt. Valótlan az is, hogy a lakosság ki lett volna játszva és sérelem érte volna őket. Felhívom a védelmet, nevezze meg azt a községet, vagy azt az egyént, akit főmagánvádló tönkre tett volna. Fejtse ki, hogyan járulhatott hozzá az erdészeti bizottság és miniszterium a népiértő munkához, mely iránt először aggályát fejezte ki, de utóbb az

ellenkezőről meggyőződve beleegyezését megadta. Fejtse ki ezeket, de ne gyanúsítson, mint tegnap Jancsó tanu tette.

A tanuk.

A kihallgatott tanuk nem bizonyították a valótlan és sértő tényállításokat.

Laszku Demeter csak annyit mondott, hogy ő tanácsolta a távirat elküldését a lakosok szóbeszédje alapján.

Jancsó Károly sem bizonyított, csak gyanúsított, meggyanúsította a minisztert, az erdészeti bizottságot befolyásolhatósággal; a főmagánvádlót azzal, hogy percentes haszonra dolgozik, szóval minden valótlanúságot felhozott, csak nem bizonyított. A dolog részleteiről nem is tud, a szóbanforgó területeket még az aktaiból sem ismeri.

A cikkeken foglalt tényállítások kimerítik a rágalmozó tényálladékat, mert főmagánvádló ellen fegyelmi eljárást idézhetnek elő és közmegvetésnek tehetnék ki őt valóság esetén. De a valótlan tényállításokat sértő kifejezésekkel és sértő következtetésekkel tetézik a szerzők, oly hangon írják, hogy a megrögzött gonosztevőkről sem szabad írni.

Kijelentik ugyan a vádlottak, hogy egyéni becsületsértés nem szándékuk s főmagánvádlót tisztességes uri embernek tartják. Ez az eljárás régen ismeretes. Támadni, aztán azt mondani, hogy hiszen a kit meggyalázó kifejezésekkel illettem, érintetlen uri ember; ez az őszinteség hiányára mutat.

Hivatkozik Hegedüs vádlott a közérdekre is. A ki közérdekről ír, ilyet nem ír, a ki közérdekből ír, meggyőződik az írottak valóságáról s az írottak személyi vonatkozásainak valóságáról is. De itt különben is tervszerű hajszáról van szó, melyben a Nagyváradai Napló egész szerkesztősége részt vett. Kizárja a közérdeket a szenvedélyes hang, a következetes üldözés, melynek célja kicsucosodik az utolsó cikk címében: »Erős Rezső távoztása.«

A cikkeik kézírata csodálatosan elveszet, de Fehér Dezső szerkesztő Hegedüst és Nagy Mihályt jelölte meg szerzőkként. Vádat emelek tehát Hegedüs Nándor ellen két-két rendű és a btk. 258. 259. §. ütköző rágalmozás és a 260. §-ba ütköző becsületsértés vétségei miatt s kéri az ítéletnek jogerő után a Nagyváradai Napló élén való közzétételét. Súlyosító körülménynek kérem betudni a tervszerű hajszát, a gyűlölködő harcot és azt, hogy hivatalos iratokra való hivatkozással szerző cikkének a valóság színezetét adta.

Fehér Dezső és Nagy Mihály.

A hajszá méltó befejezését képezte az a cikk, mely »Kvadjutor Szmracsányi püspök mellé« címen jelent meg a Nagyváradai Naplóban. E cikkbe a főmagánvádló ténykedésének sértő elítélése körül azt is előadja a szerző, hogy a káptalan felvilágosultabb tagjai belátják, hogy a püspökség erkölcsi tekintélyével nem fér össze, hogy a nép jajgatása hallatszik a gazdálkodás ellen.

A káptalan tárgyalta is két ízben ez ügyet és arra a meggyőződésre jutott, hogy a papok intencionálnak nem felelhet meg a jelen gazdálkodási rendszer s most azt megakadályozni nem képes, erős kezű koadjutort kell kirendelni melléje. Hogy ez a cikk valótlan, kitűnt a tárgyaláson, bár a cikk azt mondja, hogy »jó forrásból« vette adatait.

A teljes valótlanúságot bizonyította a káptalan teljes ülése, melynek jegyzőkönyvi kivonata az iratok közt van. A megjelent cáfóó nyilatkozatra a Nagyváradai Napló fenntartotta a vádjait azzal, hogy majd a jövő igazat ad neki. Tényleg kvadjutor ma sincs, tehát a jövő sem igazolt semmit.

A cikk szerzőjeként Nagy Mihály jelentkezett, de bűnösségét nem ismerte el, mert parancsra írt s a megirtakért felelősséget nem vállalt. A cikkhez az adatokat Jancsó és Laszku szolgáltatották és Fehér Dezső utasította őt, hogy írja meg a cikket és ezért Fehér vád alá is helyeztett. Nagy Mihály a két ízben tett vallomásaival ellentétbe most azt mondja, hogy

Fehér a cikk megírására őt nem utasította, sőt azt is kérdezte, hogy a cikk megbízható forrásból ered-e?

Fehér Dezső ugyanezt állítja, ennél fogva az ő felelőssége, bűnössége meg nem állapítható s így ellene a vádat elejtem. Vádat emelek azonban Nagy Mihály ellen a btk. 258. és 259. §-ba ütköző rágalmozás s a 260. §-ba ütköző becsületsértés vétsége miatt s a Nagyváradai Naplóban való közzétételének elrendelését kérem.

A védelem.

A két és fél óráig tartó remek beszéd után a védők emelkedtek szólásra. Dénes Sándor a beszerzett iratokból igyekezett ki mutatni, hogy a hirlapi cikkeken foglalt állítások legalább részben valók. Közben kitért a ma divatos és szocialisták kitéiben olvasható modern elméletekre, támadta a latifundiumokat, megdicsérte a református papokat, a miért pártolják a szekularizációt s hogy a püspökség tényleg befolyásolta a hatóságokat, azt azon természeti erővel igyekezett bizonyítani, hogy a nagy tömeg vonzza a kicsit. Szerinte a cikkeken tényállítások nincsenek, ezért legfeljebb becsületsértés volna megállapítható, de Jancsó mindent igazolt, tehát védettje, Hegedüs felmentendő.

Thury László magáévá teszi a Dénes által mondottakat. Nincs megcáfolva a vádlott azon állítása, hogy szavahihető egyénektől nyert információt, bűnözési szándék Nagy Mihálynál meg nem állapítható, a cikkbe nem lát se becsületsértést, sem rágalmozást, az egész kadjutor hír nem volt más, mint hirlapi kacsa. A nyilvános kritikát mindenki, akinek hatásköre van — tűrni tartozik. Nagy Mihály bocsánatkérésre is hajlandó volt, tehát felmentendő.

A replika.

Kádl Odön: Szakbiróság előtt állván nem tartom szükségesnek a részletes választ. A védelem a könnyű oldalát választotta a dolognak, nem bizonyított, csak gyanúsított és szociológus álláspontját glorifikálta s retorikai figurákkal állott elő, ezek azonban itt nincsenek helyén. Frázisokkal külső hatást el lehet érni; itt azonban nincs szó latifundiumról, szociológiáról csak erős kezű sajtóperéről. Kérdés, hogy bizonyítást nyertek-e a cikkeken foglalt inkriminált állítások. Ne általánosítson a védelem, hanem részletezzon. Hol van egyetlen község, egyetlen ember, akit főmagánvádló gazdasági rendszere koldusbotra juttatott? Az akták semmit sem bizonyítanak, mert az éveken át folytatott tárgyalások alatt eleinte talán aggályok merültek föl, de ezek később eloszlottak s a jóváhagyás megtörtént. Az a kérdés, hogy a jelen állapot veszélyezteti-e a községek existenciáját. En nem mernék oly gyanúsítást levegőbe dobni a hatóságok ellen, mint a védelem, hogy bárkitől is befolyásoltatnák magukat. Nem vagyok modern ügyvéd, de 33 éves pályafutásom alatt nem gyanúsítottam soha a hatóságokat, ezután sem fogom, ha ugyan sokáig viselem ezt a hivatást, amitől a mai tárgyalás után — bizony elment a kedvem.

A minisztérium sehol sem tiltotta el a beerdősítést, csak aggályainak adott kifejezést; a püspökség az akadályokat elhárította s erről a minisztert informálta, mivel aztán a jóváhagyás sem késett.

Helytelenítenem kell a védekezés olyan modorát, amelylyel a tényeket szája ize szerint magyarázza s ezzel másokat mélyen sért. Így azt a kifejezést használja, hogy a miniszter leküldte az iratokat az állattenyésztési felügyelőnek, hogy meggyőződjék, hogy a váradai püspök nem hazudott-e?

Az ilyen kitételektől, mint idősebb kártárs, a jövőre nézve arra intem a védelmet, annál inkább, miután az ilyen következtetésnek egyáltalán semmi alapja sincs. Az állattenyésztési felügyelő teljesen megnyugtató választ adott, mert Kerpenyét község elegendő legelőt kapott és még a bért is leszállította a püspökség holdanként 1 koronára. Ezt a véleményét félremagyarázni nem lehet. Végered-

ményképen a legelő ma is a kocsubaiak kezében van s rajtuk sérelem nem történt.

Elfogadom, hogy itt ne a szigorú jogot, hanem a humanitást keressük. Ezt én is mindenkitől, akinek vagyoni jutott osztályrésztől, megkívánom. Nem tolom fel magamat a váradai püspök védőjéül, minthogy azonban a védelem belekeverte a püspököt is a dologba, sőt tanunak is be akarta idézni, megjegyzést kell tennem a védelem azon állítására, hogy a püspök nem más, mint latifundium tulajdonosa, kinek egy elve van: a lucrum, a haszon. Minden esetre ez helyesebb gazdasági elv, mintha a vagyoni csáki szalmája volna s nem jutna magasabb erkölcsi célokra, melyekre rendeltetett.

Tudom, hogy Szmracsányi Pál püspök ur ebbeli kötelezettségeinek eleget tesz, nincs tehát ok kifogásolni, ha okszerűen gazdálkodik igyekszik a püspökség. Semmi esetre sem szabad azonban más existenciájának kárát gazdagodni, csakhogy itt az nem is fordult elő. Az, hogy kocsuba felebbez, még nem bizonyítja, hogy igaza van, hogy nincs igaza, mutatja a végső elintézés. Jogosult vagyoni gyarapodás mindenkinek nemcsak joga, hanem kötelessége is, különösen Magyarországon. Sok nagy vagyoni van Magyarországon, melyek talán meg nem engedett módon gyűjtettek, de bár igazán hasznot kergetnek és közelebb mitsem adnak, a szociológusok nem támadják őket.

Téves állítás, hogy a holtkéz vagyona elveszett a közre. A holtkéz vagyona nagyrésztbe visszafolyik a közre, mutatja azon nagy ember példája, kinek a szobrát a napokban leplezték le a Réten.

Az inkriminált cikkeik telve vannak pozitív tényállításokkal, melyek teljesen rágalmozók. A felelősséget sem az alispánra, sem Jancsóra hárítani nem lehet.

Nagy Mihály sem tudta bizonyítani állításának valóságát, a mivel pedig menthette volna magát. Azzal sem védekezhetik, hogy bűnrészesi szándéka nem volt, mert a Kuria számtalanszor kimondta, hogy a rágalmozásnál és becsületsértésnél nem keresendő a bűnrészesi szándék. A cikk annyira tendenciosus, hogy hirlapi kacsának nevezni lehetetlen.

Igaz, hogy hajlandó volt bocsánatot kérni főmagánvádlótól, de csak akkor, miután — nem tudni miért — előző vallomásaival szemben magára vállalta a bűncselekményt. Ez tehát enyhítő körülmény lehet, de szemrehányással se illethető főmagánvádló azért, hogy erre a panaszát rögtön vissza nem vonta, mikor egy éven át kénytelen volt a meghurcoltatás fájdalmát magán viselni. Ha azonnal kész lett volna elégtételre, főmagánvádló sem kívánt volna törvényes megtorlást.

Dénes Sándor heveskedve válaszolt, de a püspök ur ellen használt sértő kifejezésért bocsánatot kért. A vádlottak szóltak még négy sértő védelmükre, ezután a bíróság visszavonta s rövid tanácskozás után akként határozott, hogy tekintettel a bűnper nagy anyagára az ítéletet folyó hó 14-én délelőtt 9 órakor hirdeti ki.

A kivándorlás.

Hatszáz kivándorló októberben.

Oly sok szó talán semmiről sem esett a napi sajtóban mint a kivándorlásról. Hiszen érdemes is állandóan felszinen tartani ezt az ügyet, mert mind jobban kezd elhatalmasodni s ma már abban a stadiumában vagyunk e lavirának, hogy minden megerőltetés nélkül kiszámíthatjuk minden tulzás nélkül reális alapon, hogy egy félszázad leforgása alatt a magyar munkás elpusztul.

Rettenetes arányokat öltött a kivándorlás, úgy hogy kevés hián a népesedéssel vetekedik s folyton közelg az ahhoz a számhoz, melyben azt

tul fogja haladni. A kivándorlás szabályait ismerve pedig csak is olyanok hagyhatják el a hazát, kik munkabíró emberek, szóval az országának a vére.

Nagyon sok oka van a kivándorlás ily magasra növekedett áradásának, de legnagyobb oka az, hogy a törvényhozás nem hozott olyan intézkedéseket, melyek megnehezítenék a népeknek távozását. Az 1904. évben életbe lépett szabályszerint az utleveleket nem a belügyminiszter, hanem a rendőrség, vagy az alispáni hivatal állítja ki. Ez által valósággal lábot adtak a népeknek hogy kivándoroljanak. Erre vonatkozólag elég világos bizonyíték az, hogy 1902., 1903. és 1904. év augusztus haváig 36, 32 és 31 kivándorlás fordult elő Nagyváradon míg a rendelet életbe léptetése után 101, 160 egyén távozott el Nagyváradról Amerikába. — Ugyanigy van ez Bihar megyében is, csak hogy huszszorososan véve.

Első és legfőbb szükség tehát az utlevelek kiállítás jogát ismét a belügyminisztériumba visszahelyezni, honnan két hó leforgása alatt jött le az utlevél, ez alatt az idő alatt igen sok ember megváltoztatja szándékát és biztos keresetet talál magának.

Második kötelezettség volna a kivándorlótól nem 150, de sokkal nagyobb összeg felmutatását követelni, miáltal szintén lényegesen megvolna nehezítve a kivándorlás. Ez a két fő dolog megvalósítása mindjárt a kezdetnél megmutatná eredményét.

Bármilyen, csak radikális intézkedések legyenek azok, de föltétlen tenni kell, mert pár évtized alatt a munkabíró népből csak hirtelmondó marad.

Bihar megyében október hónapban oly magas volt a kivándoroltak száma, hogy ehhez hasonlót nem lehet felmutatni előző évekből. *Hatszáz* ember hagyta el Bihar megyét és az országot október hónapban. A kivándoroltak Amerikába mentek nagyjából a könnyebb megélhetés reményében. Legtöbbször a székelyhídi járásból, tehát a magyarok lakta vidékről mentek ki, hol legnagyobb szükség van a munkás kézre.

Az újabb kivándorlások utirányát tekintve láthatjuk, hogy azok között csaknem ugyanannyi ember megy Hamburg fele, mint Fiume fele ki. Ebből pedig a kivándorlási ügynökök erős működése látszik. Jó volna, ha a kivándorlási ügynökségek létezését a törvényhozás végleg eltörölné.

Jellemző, hogy a magyar nép könnyebben vehető rá a kivándorlásra, mint a nemzeti-ségek.

A kivándorlás az előjelekből ítélve csak növekedni fog, különösen most a rossz termés után a téli hónapokban. Bihar megyénél készülnek is erre. Ugyanis most 1100 darab utlevél lapot vett a megye a rendőrségtől.

UJDONSÁGOK.

* **Ünnepélyes zászlóavatás.** A berettyóújfalusi róm. kath. hitközség 1907. nov. 17-ikén, sz. Imre magyar herceg 900-ados emlékezetében tartja iskolájában zászlóavatását. Délelőtt fél 10 órakor ünnepélyes nagy mise keretében megy végbe a zászló egyházi megáldása. Délben 1 órakor tásas ebéd az Oroszlán szálló éttermében. Este fél 8 órakor hangverseny a község háza nagytermében. Ennek után táncmulatság következik. A hang-

versenyre belépő díj személyenként 2 kor., családjegy 5 kor. A jövedelem a hitközségi iskola javára fordítatik.

* **A miniszter a szegényeknek.** A bekövetkezett tél, különösen a földből élő szegény vidéki népre sok sanyarúságot hoz. A silány élelmezés mellett a tüzelő hiány okoz sok keserűséget. Ezen akar segíteni a földmívelési miniszter, mikor rendeletet bocsátott ki, amely szerint a szegény lakosságnak téli tüzelőjéről gondoskodik. A miniszter ugyanis a következő rendeletet intézte a törvényhatóságokhoz s így Bihar megyéhez és Nagyváradhoz is:

Az idejé mostoha termés kedvezőtlen eredményei különösen a legalsóbb néposztályt sújtják. Ennek terheire lehetőleg könnyíteni szándékozván, elhatároztam, hogy akik a kormány gyámolítására tényleg rá vannak szorulva, a közelgő tél folyamán ingyenes tüzelő fával fogom ellátni. Ehez képest tehát utasítom a kincstári erdőhatóságokat, hogy a kerületéhez tartozó állami erőkben üzemtervszerűleg kihasználásra előírt hulladékfát a tél folyamán mindazoknak, kik a legutolsó 3 év alatt erdei kihágást nem követtek el és szegénységüket helyhatósági bizonyítvánnyal igazolják, kinek-kinek saját jelenlegi szükségletére ingyen szolgáltatassa ki s az ekként kiszolgáltattott faanyagokról jegyzéket vezessen s a jövő 1908. évi április hó végén az ingyenes kiszolgáltatást beszüntetvén, arról részletes jelentést tegyen.

* **Fegyelmi vizsgálat az érmihályfalvai előljárók ellen.** A folyó év elején egy hivatalvizsgálat alkalmával nagyfokú mulasztásokat találtak az érmihályfalvai előljáróságnál. A mulasztások a hivatalt illetőleg a közérdeket is veszélyeztették, minek folytán megindította a főszolgabíró az előljáróság ellen a vizsgálatot. A vizsgálat során mint annak idején megírtuk, a mulasztók mind terheltek voltak, úgy a jegyző, főbíró, adóbeszedő, mint a napidijasra nézve. A napidijas akkor meg is szökött és így elmenekült a büntetés alól. A vizsgálat iratai a megyei fegyelmi választmány elé kerültek, mely a múlt havi ülésén elítélte úgy a jegyzőt, mint a főbíró. A fegyelmi választmány határozata ellen most Jakab Rezső jegyző és Báthory József főbíró felebbezést adtak. A felebbezők a talált nagyfokú mulasztásokat a rendkívüli munkahalmaznak és ezzel szemben az aránylag igen kevés hivatali személynak tulajdonítják. A felebbezők kéri ügyüket illetékes fórum elé terjeszteni, hol is a rájuk kiszabott büntetések leszállítását kéri. A fegyelmi vizsgálat tartama alatt, mivel az az egész előljáróság ellen volt indítva, a szokásos jegyzőkönyvet az állami végrehajtó vezette, mert más ember nem volt. A vizsgálat teljes öt napot vett igénybe, mely idő alatt a végrehajtó állandóan ott dolgozott. A főszolgabíró ennek fejében megítélt 20 korona napidiját a végrehajtónak, a fegyelmi választmány azonban ezt megsemmisítette oly indoklással, hogy az alatt míg a jegyzőkönyvet vezette, a végrehajtó mást nem csinált. A fegyelmi választmány e határozata ellen a végrehajtó szintén felebbezett és pedig azon az alapon, hogy ő nem tartozik Bihar megyének *egy betűt sem körmölni*, mert ő nem megyei alkalmazott, a jegyzőkönyv vezetését akkor is csak lojalitásból tette, amiért napidij jár.

* **A házalás szabályozása.** A ma is érvényben lévő házalási patens hatálya a kiigyezési javaslatok parlamenti elfogadásával tudvalevőleg megszűnik és azért a kormány már jóelőre gondoskodni akar a házalás szabá-

lyozásáról. A kormány a kérdést nem szándékozik külön törvényben szabályozni, hanem azt az ipartörvény készülő revíziójának keretében akarja megoldani; addig pedig egy ideiglenes rendeletet fog a kereskedelmi minisztérium kiadni, mely a kérdést lehetőleg az eddigi keretekben a fennálló jogok sérelme nélkül szabályozza.

* **A tüdőbetegek javára.** Halottak napja alkalmából Imrik S. Zoltán várad-olaszi-róm. kath. plébános gyűjtést rendezett a szegény tüdőbetegek javára. A templomban felállított perselyt s az emberbaráti nemes célt a predikáció keretében is a hívek figyelmébe ajánlotta. A derék, nemes gondolkozású lelkész buzgalmának meg is lett az eredménye. Imrik S. Zoltán plébános tegnap 22 koronát küldött be a polgármesteri hivatalhoz a nemes célra, mint a templomi gyűjtés eredményét.

* **Párbaj.** Hlatky István és Kovács Kálmán honvédhadnagyok régebben huzódó becsületbeli ügyüket tegnap kardpárbajjal intézték el a huszárkaszárnyában. Bandage nélkül verekedtek s mindketten a kezükön kaptak könnyebb sebet.

* **Hangverseny a tüdőbetegek szanatóriuma javára.** A tüdőbetegek szanatóriuma javára rendezendő hangverseny közbejött körülmények folytán nem november hó 9-én, hanem ugyanezen hónap 16-ik napján szombaton fog a Kereskedelmi Csarnokban megtartani. A rendezőség.

* **Elfogott román zsebmetszők.** Az év elején Markovits Kálmán kereskedőtől a tövis-kiskapui vasuton ismeretlen tettesek 28000 korona készpénzt loptak el és nyom nélkül eltűntek. A pénz tolvajainak kézrekerítése végett az egész ország rendőrsége megindította a nyomozást. A budapesti államrendőrség két detektívje állandóan kereste a tolvajokat azóta és még sem sikerült a tetteseket elfogni. Most Budapesten Janeszkó János nevű román zsebmetszőt fogott el a rendőrség. Kolozsváron pedig Goldenberg Lázár, Krisztersein Szilárd, Grünberger Mátyás nevű zsebmetszőket fogta el a rendőrség. Az elfogott egyénekre erős a gyanu, hogy Markovitstól ők lopták el a pénzt. Tegnap a budapesti állomásrendőrség átiratot intézett a nagyvárad-i rendőrséghez oly meghagyással, hogy Markovitsot szólítsák fel, miszerint menjen Kolozsvárra és ott a letartóztatottakat megnézve adjon kitejezést arra nézve, hogy ezek követték-e el a lopást, illetőleg ezek utaztak-e a kérdéses időben vele egy vonaton.

* **A templomok tolvaja.** Október 1-én hirt adtunk már arról, hogy Farkas Lajos budapesti születésű helynéküli csavargó, urasági inas a Szent-László templomban ép akkor csipete fülön a sekrestyés, mikor a falra erősített perselyt onnan lefeszítette s annak tartalmát zsebeibe akarta sülyeszteni. Mint most kiderült, ugyancsak Farkas Lajos a síófoki templomban, valamint Székesfehérvárt és Győrött is feltörte a perselyeket. A síófoki csendőrségnek megküldött arcképről a tanúk felismerték, miért is Farkas ellen a Veszprémi kir. ügyészségnél is megtétele a feljelentés.

* **Eltűnt cipész.** Tóth Sándor cipész iparos nő, két gyermek apja, tegnapelőtt reggel 8 órakor Szent Jeromos-u. 6. sz. lakásáról eltávozott és azóta nyoma veszett Aki hollétéről valamit tud, vagy hozzátartozóit, vagy a rendőrséget értesitse.

* **Keresik a gazdáját.** Farkas József rendőr tegnapelőtt delelőtt a Nagypiac-téren Kovács Imre vértesi születésű 51 éves csavargót találta, amint 10 darab gyöngyfűzért és 5 darab szentképet 3 koronáért elakart árusítani-

Mint hogy az árak holszerzését illetőleg felvilágosítást nem tudott adni, a rendőrségre előállította. Igazolt tulajdonosát ezuttal hívja fel a rendőrség, hogy a tárgyakért jelentkezzen.

TANÜGY.

Tanítói kinevezés. A közoktatásügyi m. kir. miniszter *Seabó* Lajos nagyszalontai községi tanítót az élesdi állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki.

TÁVIRATOK.

Az osztrák kabinet válsága.

Bécs, nov. 7. Beck miniszterelnöknek ma sem sikerült a kormányválságot megoldani s ezért most azzal a gondlattal foglalkozik, hogy már most véglegesen rekonstruálja a kabinetet, amit eredetileg csak a kiegyezés parlamenti elintézése után akart megtenni. Beck mindenekelőtt a keresztény szociálistákkal tárgyal és ha ezek a mai pártgyűlésükön elhatározzák a kiegyezés elfogadását, akkor ennek a pártnak két tagja belép a kabinetbe. A párt miniszterjelöltjei Gesman hadi tanácsos, ki a kereskedelmi tárcát vállalná és Ebenhoch, aki a még csak megteremtendő munkaügyi miniszterium élére állana. A többi tárca betöltésénél a többi parlamenti többségi pártok kerülnek szóba.

Björnsont leckéztetik.

Budapest, nov. 7. Az elnyomott nemzetiségek szabadalmazott védőjét, Björnsont norvég író alapos leckében részesíti a Bécsben megjelenő *Polnische Zeitung*. Hosszu cikkben reá mutat arra, hogy a norvég író mily egyoldalú és roszindulatu, aki behunytt szemmel haladt el a mellett, amit észrevenni nem akar. Csúpan a magyarországi nemzetiségek elnyomását látja meg, míg a porosz lengyelek ellen elkövetett brutalitások mellett behunytt szemmel halad el.

A spanyol király életveszedelmében.

Budapest, nov. 7. A londoni lapok írják, hogy Alfonz spanyol király életét tegnapelőtt, mikor az angol király látogatására Sandringhamba hajtatott, komoly veszedelem fenyegette. A városi kapunál óriási tömeg tolongott, látni akarta a spanyol királyt. Mikor a király fogata a kapuhoz közeledett, egy titkos rendőr hirtelen rávetette magát egy gyanus emberre, aki hóna alatt egy különös csomagot vitt. Elkeseredett harc fejlődött ki köztük és a titkos rendőr csakis a közönség segítségével tudta lebírni a gyanus egyént, akit a rendőrségre vitt. A rendőrség a csomag tartalmáról semmiféle felvilágosítást nem adott.

Halálos esés a lóversenyen.

Budapest, nov. 8. Az alagi lóversenyen ma délután a hadseregi akadályversenyben halálos szerencsétlenség érte Mervelt gróf Goché lovának lovasát,

Kvassay Károly fiatal győri huszárhadnagyot. A kőfalnál a ló felbukott és a fiatal hadnagy oly szerencsétlenül esett fejére, hogy koponyatörést szenvedett és néhány perc múlva meghalt. A szerencsétlenül járt fiatal tiszt fia a konstantinápolyi konzuli bíróság elnökének, aki rokonságban is van Kossuth Ferenc miniszterrel és aki a törvényellenes kormányzás idejében békeközvetítőként is szerepelt a vezérlőbizottság és a Fejérváry-kormány között. Fia halálos szerencsétlenségéről az apát távirattal értesítették. Megállapítani vélik, hogy Kvassay halálának az ideges ló és a könnyű vezetés volt az együttes oka.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Péntek: Bernát.
Szombat: Bibliás asszony.
Vasárnap d. u.: Vörös sipka, este: Josett kisasszony, a feleségem.

A Gyurkovits lányok.

Herczeg Ferenc derűs, vidám magyaros vigjátéka már sok kellemes estét szerzett nekünk. Jól mulatott a közönség a tegnapi előadásán is, amelynél talán jobb szereposztásban is láttuk már a Gyurkovits lányokat, de maga a darab örökifjú humorával kipótolja az előadás fogyatékosait is. Nagyon kedvesen és sok természetességgel játszotta Mici szerepét Kovács Margit, Tótk Elek Horkay Terije pedig régi kitűnő és sokszor megdicsért alakítás. Jóízű ezredes Fehér Gyula, de sokkal gyengébb Gyurkovits mama Simon Mariska. Bájos Radványiné volt E. Kovács Mariska, s ügyesen játszott Kórmendi is. Hajnal a legkisebb szerepben is eredeti és ötletes tud lenni. A többi Gyurkovits lány csinos keretet szolgáltatott az előadáshoz.

Dr. K. J.

NYILTTÉR.

Oktatás.

Szülők figyelmébe!

A nagyváradai Középiskolai Internátusban gimnáziumi, reál, kereskedelmi és polgári iskolai tanulók mint bejáró növendékek középiskolai tanárok vezetésével az összes tantárgyakból lelkiismeretesen előkészítetnek.

Tisza Kálmán-tér.

Tisztelettel

Dénes Pál

internátusi igazgató.

Egész délután elfoglaltság.

Sürgős értesítés!

Van szerencsénk a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a jelenleg Bémer-téri bódében levő **Kobrak-féle**

cipőraktár teljesen feloszlik és az összes raktáron lévő cipő árakat minden elfogadható árral elárusítjuk.

Mint hogy ilyen kedvező alkalom csak ritkán kínálkozik, kérjük a n. é. közönséget, hogy bevásárlásait mielőbb eszközölje, míg a készlet tart.

Teljes tisztelettel:

Eigner Ede és Társa.

Berendezés eladó. — Telefon szám 695.

Természetes alkólikus

KRONDORFI

SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és húgyhajtó gyógyhatású.

Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tudó, rekedtség, köhögés,
köszvény és bélbetegségeknek.

Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. ☒☒ 307. 1-50

Igazságszolgáltatás.

Kinevezések. A magy. kir. igazságügy-miniszter Nagy János nagyváradai kir. törvényszéki aljegyzőt jelenlegi alkalmazása helyén jegyzővé; Mukenhayt József belényesi ügyvédi irnokot a belényesi kir. járásbíróhoz végrehajtóvá nevezte ki.

Vonatok érkezése és indulása.

Nagyváradra érkeznek:

Budapest felől: Délben 12.26 (gyorsv.), d. u. 3.44. éjjel 10.00; d. u. 3.25; este 7.07 (gyorsv.); éjjel 1.42; éjjel 2.11 (gyorsv.); reggel 7.11.

Kolozsvár felől: Éjjel 10.44; éjjel 2.32 (gyorsv.); este 8.30; reggel 8.36 (gyorsv.); d. e. 11.10; d. u. 4.09 (gyorsv.); reggel 7.28.

Szeged—B.—Csaba felől: Reggel 8.28; reggel 9.40; délbén 12.05 (motor); d. u. 8.10 (motor); d. u. 4.00; este 8.10.

Székelyhid—Margitta—Érmihályfalva felől: Reggel 9.04; d. u. 4.05; este 8.35.

Óssi—Gyoma felől: Reggel 9.20; este 8.25.

Belényes—Vaskó felől: D. e. 9.49; este 8.44.

Nagyváradról indul:

Budapest felé: Éjjel 11.09; éjjel 2.38 (gyorsv.); d. u. 2.05; reggel 8.43 (gyorsv.); d. e. 11.36; d. u. 4.15 (gyorsv.); reggel 7.28.

Kolozsvár felé: Délben 12.41; d. u. 4.10; este 7.14 (gyorsv.); éjjel 2.08; éjjel 2.18 (gyorsv.); reggel 5.45.

Szeged—B.—Csaba felé: Reggel 6.02; reggel 8.01 (motor); d. e. 10.20; d. u. 1.13 (motor); d. u. 4.45; este 7.40.

Székelyhid—Érmihályfalva—Margitta felé: Reggel 7.18; délbén 12.31; d. u. 4.25.

Óssi—Gyoma felé: Reggel 6.20; d. u. 2.00.

Belényes—Vaskó felé: Reggel 5.30; d. u. 4.30

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság 1007. szeptember hó 22-én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 1168 darab új 150 kor, n. é. részvény kibocsátása által 225000 koronáról

400.200, azaz Négyszázezerkét-száz koronára

emeli fel.

Ezen új 1168 darab részvény kibocsátása a következő feltételek mellett történik: u. m.

1. A régi részvényesek elővételi joggal bírnak minden négy régi részvény után három új részvényre.
2. Az új kibocsátású részvények 150 kor. névértékben bocsátatnak ki.
3. Részvényenkint 2 kor. 64 fillér fizetendő bélyeg és kiállítási díj címén.
4. Az igazgatóságnak jogában áll a régi részvényesek által át nem vett részvényeket szabadkézből 150 kor. kibocsátási árban elhelyezni.

5. Az elővételi jog gyakorlásának, valamint a szabadkézből eladásra kerülő részvények előjegyzésének határideje 1907. október hó 20. Ezen határidőben a régi és új részvényesek tartoznak:

részvény jegyzése alkalmával darabonként és kikiállítási díj fejében 52 kor. 64 fillért. 1907. november hó 20-ig 50 kor. — fillért, 1907. december hó 15-ig 50 kor. — fillért: az intézet pénztáránál készpénzben kifizetni, mely összegek után a befizetés napjától 1907. december hó 31-ig 5 százalékos tértitket meg. Az új részvényesek 1908. január hó 1-től kezdve az üzleti haszonban részesülnek.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak.

Az új részvény kibocsátási művelet befejeztével az alaptőkét képviselő részvények összetétel után darabszámban és névértékben akkép változtatnak meg, hogy minden két drb. 150—150 kor.-ról szóló részvény egy drb. 300 kor. névértékű új részvennyel cseréltetik ki, úgy hogy azután a 400200 kor. alaptőkét 1334 drb. egyenként 300 koronával teljesen befizetett s névre szóló részvény képviseli.

A védelmes befizetőkre az alapszabályok 2. ik §-a nyer alkalmazást. Nagyvárad, 1907. szeptember 23-án.

Nagyvárad Hitelbank Részvénytársaság igazgatósága. 255

Nagyvárad város adóhivatalától.

12052—1907. sz.

Hirdetmény.

A folyó 1907. évre kivetett érvényesítéssel ellátott s annak idején 8 napi közszemlére kitért összes adónemek továbbá a vízhasználati díj a főkönyvbe előírtak, miből folyólag értesítetik a város adózó közönsége, hogy azoknak az adókönyvecskébe bejegyzése az I-ső kerületre nézve a városi adóhivatal 21., a II kerületre nézve a 15. ik, a III. kerületre nézve a 36. számú szobájában mai napon megkezdett.

Mint hogy pedig az utolsó évnegyedi adó befizetésének határideje november 15-ike, nehogy az akkor adójuk beírása eszközöltetése tömegesen jelentkező felek huzamos várakozásának, a könyvelést teljesítő tisztviselők pedig munkahalmaz miatt túlterheltségnek legyenek kitéve, annál fogva:

Felhívtnak az összes adózók, miszerint saját kényelmük szempontjából évi adójuknak adókönyvecskéjükbe leendő bejegyztetését a mai naptól kezdődőleg a délelőtti órákban eszközöltessék, hogy annak utána a november 15-én esedékessé váló évnegyedi adójukat a már kész adóbárcával minden további utánjárás nélkül egyenesen a városi adóhivatal pénztárába fizethessék.

Nagy-Várad 1907. évi október 23-án.

A városi adóhivatal.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMII, IPAR- ÉS TERMÉNY-HITELBANK.

Részvénykicserélési felhívás.

A f. é. május hó 16-ik napján tartott közgyűlésünkön elfogadott és a nagyvárad kir. törvényszéknél bejegyzett alapszabályváltoztatásnak megfelelően, intézetünknek minden 140 frttól szóló részvénye, a tartaléktőkéből vettráfizetéssel 300 koronára felelt új részvennyel lesz kicserélendő. Ennélfogva kérjük a t. részvényeseket, hogy a birtokukban levő részvényeket, az összes még le nem járt szelvényekkel együtt f. évi október 15-ik napjáig hozzánk postán bérmentve beküldeni, vagy intézetünk pénztáránál rövid uton beadni sziveskedjenek. A beküldött vagy beérkezett részvényekről elismervényt adunk vagy küldünk, melynek visszaadása ellenében a megtelevő új és a kellő szelvényekkel ellátott részvényeket f. évi december 15-ét követőleg ki fogjuk szolgáltatni. Ha a részvényes az új részvényeket más névre óhajtja kiállíttatni, mint amelyre régi részvénye szólott, akkor kérjük e kivánását velünk a részvények beküldésénél darabonként 3 korona 88 fillér átírási költség beszoállítására mellett tudatni, mert különben az új részvényt ugyanarra a névre fogjuk kiállíttatni, mint amely a régi részvényen volt látható.*

Azon részvényeseket, kik a fent hivatott közgyűlésen részvénytőkének telemelése céljából kibocsátani rendelt új részvényekből jegyeztek, tisztelettel kérjük, hogy szintén f. évi október 15-éig méltóztassanak minket értesíteni, hogy e részvényeket egyenként mely névre kívánják kiállíttatni. Ha e határidőig ily értesítést nem kapunk, e részvények a kellő befizetéseket teljesített részvényjegyzők nevére fognak szólni.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMII, IPAR- ÉS TERMÉNY-HITELBANK.

* Alapszabály 6. §. A részvények osztatlanok s így a részvény csak egyének, bejegyzett cégnek, részvénytársaságnak, egyesületnek, vagy más jogi személynek, esetleg erkölcsi testületnek nevére szólhat. 258

Magyar Királyi Államvasutak.

237074—907. szám.

Pályázati hirdetmény.

Alulírott igazgatóság a Magyar Királyi Államvasutak részére szükséges és legkésőbb 1908. évi március hó 30-áig esetleg heti részletekben is beszállítandó 755 drb. XX.—3258 tételű, az ajánlati űrlapban részletesen körülírt kivitelű barna színű vízhatlanná telített és rothadás ellen preparált teherkocsi takaró ponyva szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázat tárgyát képező ponyvák, mennyisége és minőségéről szóló ajánlati űrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlat-tételnél kötelező részletes módoszatokat tartalmazó ajánlati felhívás az alulírott igazgatóság »Anyag- és leltárbeszerzési szakosztály«-ánál (Budapest, VI., Andrassy-ut 73. sz., II. em. 46. ajtószám alatt) díjtalanul kapható.

Az ajánlati űrlapon előírt módon kiállított, egy koronás magyar királyi okmánybéllyel ellátott ajánlatok, az ivenkint 30 filléres magyar királyi okmánybéllyel ellátott és aláírt ajánlati felhívással általános és különleges szállítási feltételekkel együtt leragasztott és cég pecsétjével lezárt borítékban legkésőbb 1907. évi novmber 28-ának déli 12 órájáig a fentemlített szakosztálynál benyújtandók, vagy posta útján oda küldendők.

Az ajánlat borítéka e felirással látandó el: Ajánlat: 537074—907. számhoz teherkocsi-takaró ponyvák szállítására.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott ponyvák értékének 5 százaléka legkésőbb 1907. évi november hó 27-ének déli 12 órájáig a Magyar Királyi Államvasutak budapesti központi főpénz-

táránál, akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban leteendő.

Bánatpénz nélkül vagy később benyújtott, valamint az olyan ajánlatok, melyek nem az előírt módon tételnek, vagy amelyek az aláírási felhívás nélkül nyujtattak be, végre olyanok, amelyek nincsenek leragasztott és lepecsételt korítékban elhelyezve figyelembe nem fognak vétetni.

Budapesten, 1907. október hóban.

Magy. Kir. Államvasutak igazgatósága.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Magyar Királyi Államvasutak.

237041—907. szám.

Pályázati hirdetmény.

A Magyar Királyi Államvasutak igazgatósága a jövő 1908. évben szükséges különféle üvegnyemű anyagok (lámpahenger, lámpacsésze, telepüveg) szállításának biztosítását óhajtván, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó évi november hó 28-án déli 12 óráig beterjesztendők, a bánatpénz pedig folyó évi november hó 27-én déli 12 óráig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek, valamint a szükséges mennyiségeket feltüntető kimutatások, ugyszintén a különleges szállítási feltételek a Magyar Királyi Államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73) megtekinthetők.

Budapest, 1907. október hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

A „Tiszántul“-ra

előfizetést küldeni

minden nap lehet

aki már ma előfizet egy évre,
az december hó 1-ig a lapot
ingyen kapja.

1667. sz.—1907 végreh.

Árverési hirdetmény.

Alólírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenne közhírré teszi, hogy a Nagyvárad vidéki kir. járásbíró-ságnak 1907. évi V. 2021 számú végzése folytán Dr. Komlós Arthur ügyvéd által képviselt Reich Jenő és társa budapesti cég felperes részére Mezei Izidor bihari lakos alperes ellen 555 kor. tőkekövetelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1080 koronára becsült ingóságokra a Nagyvárad vidéki kir. járásbíró-ság 1907. V. 2036 számú végzése folytán az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Bihar községben leendő megtartására határidőül 1907. évi november hó 8-ik napján délután 2. órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt ökrök és lovak a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólírott kiküldött nével vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1907. évi október hó 21-én

Bosnyák Gergely

kir. bir. végrehajtó.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.

PÁL SÁNDOR

épület-, portál-, díszmű- és butor
asztalos mester.

Rákóczi-ut 10 és Szaniszló-u. 2 sz. Stern palotában.

Elfogadok minden ezen szakmába vágó
munkákat úgy mint épületek, portálok,
üzletek, gyógyszerárak berendezését a
legkitűnőbb szaktudással, ugyszintén át-
alakításokat és butorok javítását, fénye-
zését igen szolid árak mellett hivatkozom
városunk intelligenciájának több elismerő
nyilatkozatára, ezért is kérem a nagyér-
demű közönséget, hogy bizalommal fel-
keresni kegyeskedjenek, egy levelező lap
általi meghívásra bár hol megjelenek és
költségvetéssel díjtalanul szolgálók.

Kiváló tisztelettel

Pál Sándor,
speciális szakiparos.

282

Belépési felhívás a Nagyvárad Hítelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 6-ik évtársulatába.

A Nagyvárad Hítelbank Takaré- és
Segélyszövetkezet 1908. január 1-én uj,
6-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait
apróbb betétek által a tőketakarításra buz-
dítsa, amennyiben minden tag heti befize-
tései által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki,
ki magát három éven keresztül hetenkint
legalább 20 fillér befizetésére kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésé-
nek 4/5-öd részét minden kezes nélkül
kölsönképen felvenni, mely kölcsönnél a
a legméltányosabb kamat lesz felszámítva.
Beiratási díj címén minden tüzletrész után
10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az
első heti betét és beiratási díj lefizetése
után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befize-
tések postán, befizetési (cheque) lapok
utján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e.
9-12-ig, d. u. 3-5-ig teljesíthetők.

**A Nagyvárad Hítelbank Takaré-
és Segélyszövetkezet Igazgatósága.**
KOSSUTH-UTCA 10. SZ.

Félix-gyógyfürdő

téli és nyári gyógyhely

Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb kénés hőforrása:
viz hőfoka: 50 celsius.

Gyógyjavallat fürdő alakjában.

Csusz, reuma és köszvény ellen. Női
betegségeknek, idült méh és petefészek-
gyulladások, méh hurut, medencebeli sejt-
szövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógy-
mód alakjában idült gyomorbántalmaknál
makacs székrekedésnél, máj és epehólyag
betegségeknek, sárgaság és epeköveknek
meglepő gyógyhatás.

Pensió-rendszer: Okt. hó 1-től, máj. 1-ig.

Elsőrendű napi ellátás szoba, fűtés,
világítás és fürdés:

naponként 7 korona.

Prospektust küld az igazgatóság. 1-10

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve

kartelen kívül szállítanak azonnal bármely meny-
nyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szik-
vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb iparicélokra

Legkiadósabb természetes szénsav!

Abud. székesfővárosi vegyészeti s élelmiszer
vizsgáló intézet 1907. évi 4615. sz. vegyelmezési bizonyítványának
kivonata: Szaga és íze: rendes. Szénsavtartalma: 99.57 százalék.
A vizsgált foly. szénsav ezek után a közegészségügyi követelmé-
nyeknek teljesen megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen
jónak minősíthető.

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1-200

**Muschong-buziásfürdői szénsavművek és ásvány-
vizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.**

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Benkő sorsjegye Banko!

AZ I. OSZT. SORSJEGYEK ÁRAI:

1/8 K1.50

1/4 K3.-

1/2 K6.-

1 K12.-

BENKŐ BANK BUDAPEST, ANDRASSY-UT 60.

Sorsjegyeink, reklámtábláink kifüggesztése által jelzett helybeli viszontelárusítónknál eredeti árban
kaphatók.